

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. IV. Quorundam Recentiorum argumentum diluitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

*Ad tertium dicendum, quod submersio navis attri-
buitur naute ut cause; ex eo quod non agit quod re-
quiritur ad salutem navis. Sed Deus non deficit ab
agendo quod est necessarium ad salutem: unde non
est simile. Quam responsum egregie illustrat
Caietanus ibidem, his verbis. Adverte quod tunc
tantum absentia cause agentis, dicitur causa defe-
ctus, quando debebatur presentia; & propterea
quia nunquam cum rebus debetur. Deus subtrahit
influxum, ideo non sequitur, proprie loquendo,
quod Deus sit causa defectuum, ex hoc solo quod
non facit: quamvis quandoque Scriptura ipsum
tali modo causam appellet, ut patet circa indura-
tionem Pharaonis.*

203. Ad secundam confirmationem patet responso
ex dictis in precedenti: licet enim illud axioma,
si affirmatio est causa affirmationis, negatio est
causa negationis, verum habeat in ordine phy-
sico, & in causis naturalibus; non tamen semper
verificatur in ordine morali, & in causis liberis,
& moraliter operantibus, ut constat in exemplo
adducto gubernationis navis: quamvis enim ejus
directio & gubernatio sit causa salutis navis, il-
lius tamen defectus & carentia, non censetur ef-
fe causa submersionis illius, quando est pure ne-
gativa, sed solum quando est privativa; id est
quando subtrahit gubernationem, potens & de-
bens gubernare, ut loquitur D. Thomas supra re-
latus. Unde cum carentia auxilij efficacis, quate-
nus se tenet ex parte Dei, non sit privativa, sed
pure negativa, eo quod auxilia efficacis & spe-
cialia nemini dare teneatur, illa non est causa pec-
cati, nec deviationis a recta ratione: quamvis
ejus collatio sit causa salutis, & boni usus liberi
arbitrij.

204. Secundò responderi potest, quod quando affir-
matio est causa adæquata & totalis affirmationis,
negatio est etiam causa negationis: secus autem
si non sit causa totalis, nec operetur sine confor-
tio alterius; ut patet in defectu floritionis vel fru-
ctificationis in arbore, qui non in Solem, sed in
defectum virtutis generativæ plantæ reducitur;
quia Sol non est sola & totalis causa floritionis
aut fructificationis arboris, sed illa pariter cum
eo influit, eique cooperatur. Ita similiter, quia
gratia efficax & prædeterminans, non est causa
totalis (saltem totalitate causæ) bonorum no-
strorum operum, nec operatur sola, sed unâ cum
voluntate creata; quæ ipsi cooperatur: defectus
morales, qui in humanis operationibus contin-
gunt, non in carentiam & defectum ipsius gra-
tiæ, sed in vitium & deordinationem voluntatis
humanæ, deficientis & operantis difformiter ad
regulas morum, reducendi sunt.

§. IV.

Quorundam Recentiorum argumentum diluitur.

205. Objiciunt insuper quidam Recentiores, de-
cretum illud permissivum, in quo Thomi-
sta docent fundari præscientiam futurorum, esse
ritulum sine re, & speciosum subterfugium; cum,
posito decreto prædeterminante voluntatem ad
materiale peccati, non possit non sequi ipsa ma-
litia & deformitas. Unde sicut ille qui applicaret
ignem stupæ, vel qui amputaret caput homini,
ineptè diceretur permittere ejus mortem, vel stu-
pæ combustionem, quæ ex tali applicatione, &
abscissione capitis necessario sequuntur: ita in
sententia Thomistarum, ineptè Deus dicitur ha-
bere decretum permittendi peccatum, cum præ-

determinet ad materiale illius, ex quo non potest
non exurgere, & non progrediri ejus malitia
ac deformitas.

206. Respondeo hoc argumentum esse titulum sine
re, ac speciosum sophisma, quod in apparentia
aliquid difficultatis præ se fert, nullam tamen re-
ipsa continet. Ut enim Deus censetur permit-
tere malitiam & deformitatem peccati, cujus ma-
teriale prædefinit & prædeterminat, sufficit quod
stante tali prædefinitione & prædeterminatione,
homo retineat potentiam antecedentem ad non
peccandum, & possit in sensu diviso non elicere
illum actum ad quem prædeterminatur, & à quo
malitia (ut supponitur) est inseparabilis. Sicut
in sententia Adversariorum, licet Deus ponat ho-
minem in illis circumstantiis & occasionebus, in
quibus prævidit per scientiam mediam illum pec-
caturum, & in quibus non potest non peccare,
in sensu composito, & potentia consequenti
(aliàs, ut sæpe diximus, divina præscientia fal-
leretur) nihilominus, quia prout subest illis oc-
casionebus & circumstantiis, potentia anteceden-
ti, & in sensu diviso, potest non peccare, & non
ponere illum actum; Deus censetur permittere
tantum, & non velle malitiam peccati. Unde ad
exempla adducta, multiplex potest assignari dif-
paritas.

207. Prima est, quia combustio stupæ, & mors ho-
minis, consequuntur per se & ex natura rei, ad
applicationem ignis, vel abscissionem capitis,
quatenus sunt ab homine applicante, aut vulnus
lethale infligente. Malitia autem & deformitas
peccati (ut supra diximus) non consequitur ad
materiale illius, in quantum est à Deo, ut prima
causa efficiente, sed quatenus est à voluntate, ut
prima causa deficiente, & operante difformiter
ad regulas morum.

208. Secundò, In igne applicato, & in homine le-
thaliter vulnerato, remanet potentia anteceden-
s, & in sensu composito, ad non comburendum,
vel ad non moriendum: in homine verò præde-
terminato ad materiale peccati, remanet poten-
tia antecedens, ad non ponendum illud materia-
le, & à fortiori ipsum formale, ipsamque mali-
tiam, ac deformitatem, quæ ad illud conse-
quitur.

209. Tertiò, Ad applicationem ignis, & infligio-
nem vulneris lethalis, sequitur mors & combu-
stio stupæ, consecutione physica & causalitatis;
quia illa per se, & directè influunt in tales effe-
ctus: malitia verò, & deformitas peccati, non
sequitur ad denegationem auxilij efficacis, & ad
decretum permissivum, consecutione physica, &
causalitatis, sed consecutione tantum logica, &
illationis: quia illa non directè influit in actum
malum, sed se habet tantum tanquam removens
prohibens, ut antea exposuimus.

210. Quarto, Ille cui caput abscinditur, aut vulnus
lethale infligitur, non determinat, nec movet
percussorem, ut ei caput amputet, aut cum le-
thaliter vulneret: voluntas autem humana (ut
supra diximus) objectivè & materialiter movet,
& determinat Deum, ut cum illa concurrat ad
materiale peccati, eamque applicet ad producen-
dam in illo rationem entis, & actualitatem exi-
stentiæ & operationis, aliasque rationes perti-
nentes ad ordinem physicum, & divinam omni-
potentiæ per se primò correspondentes.

211. Demum inflictio vulneris lethalis procedit à
percussore, tanquam à causa particulari, & ope-
rante moraliter, & cum subiectione ad regulas

morum. Prædeterminatio verò ad materiale peccati, est à Deo solum tanquam à causa prima, & universalissima, ac generali provisorie, subministrante causis secundis, tam liberis quam necessariis, media necessaria ad agendum. De quo plura in Tractatu de voluntate Dei.

Disp. 8.
art. 4.

ARTICVLVS VII.

An futura contingentia absoluta, sint presentia scientia Dei æterna, objectivè tantum, an etiam realiter?

CVm S. Thomas art. 13. hujus quæstionis, agens de scientia Dei, & cognitione quam habet de futuris contingentibus, doceat futura contingentia, ab eo certò & distinctè cognosci, quia ejus æternitati sunt actu præsentia: quæ præsentia, an objectivè tantum, & intentionali; an etiam physicè, & reali? controvertitur inter Theologos, præsertim inter Thomistas, & Recentiores. Quod ut magis declaretur, & status hujus celebris difficultatis clariùs percipiatur, quædam breviter hic præmittenda sunt. Unde sit

§. I.

Quibusdam præmissis referuntur sententia, & vera eligitur.

208.

Notandum primò, Quòd sicut in rebus creatis duplex distingui solet à Philosophis præsentia, una realis & physicè, quam habent quando producuntur & ponuntur extra suas causas. Altera intentionalis, & objectivè, quam habent in mente cognoscentis: habet enim omnis cognitio, quòd sit objecti sui representatio, ipsamque, quatenus quædam est ejus similitudo, potentia cognoscenti quòdammodo sistat, & præfens efficiat. Ita etiam duplex potest distingui in scientia Dei præsentia, respectu futurorum contingentium. Una ei soli propria, quatenus est viva, clara, & intuitiva sui objecti similitudo, ac representatio. Altera ei conveniens ratione æternitatis, quæ ob suam infinitatem, ad illa virtualiter se coextendat, eaque in sinu suo vastissimo, ac infinito, contineat & complectatur; ita quòd si per impossibile Deus non haberet futura contingentia in sua præsentia & cognitione præsentia, videret tamen illa præsentia in sua æternitate. Inquirimus ergo, an utroque modo Deus habeat futura contingentia sibi ab æterno præsentia, an verò solum primo?

209.

Notandum secundò: Præsentiam realem & physicam futurorum contingentium in æternitate, tribus modis posse concipi, vel imaginari. Primò per quandam anticipatam illorum productionem in æternitate, distinctam ab illa quæ producuntur in tempore: ita ut Antichristus v. g. concipiatur ut præfens in æternitate, quia in illa jam productus est, & positus extra suas causas. Secundò per coextensionem ipsius rei temporalis ad totam æternitatem, eo ferè modo, quo illi coextenderetur tempus infinitum, si daretur. Tertio per coextensionem ipsius æternitatis ad illam differentiam temporis, in qua futura contingentia aliquando existent, & fiunt præsentia. Certum est de fide, futura contingentia non esse Deo realiter & physicè præsentia primo & secundo modo, cum Scriptura testetur omnia incœpisse in tempore, & nihil esse productum ab

Tom. I.

A æterno. Unde solum difficultas & controversia est de tertio modo, per coextensionem scilicet ipsius æternitatis ad illam differentiam temporis futuri, in qua Antichristus v. g. produceretur. Queritur ergo, an æternitas expectare debeat ipsam existentiam, transitum, & fluxum rerum temporalium, ut illas in se contineat, & mensuret: eo ferè modo quo pons in medio fluminis existens, vel arbor ad ripam illius plantata, expectat ipsum transitum, & fluxum aquæ, ad hoc ut illam possideat, vel mensuret: an verò illa ratione suæ infinitatis se virtualiter coextendat, non solum ad res præsentis, sed etiam ad præteritas & futuras; nec expectet quòd illæ actu existant in propria mensura, ut illas complectatur, & mensuret; sed præveniat, & præoccupet, ratione suæ extensionis infinitæ, illarum præsentiam, & existentiam temporalem; & ratione suæ indivisibilitatis, modo quodam indivisibili & immutabili ex parte sui, eas contineat; tota successione, & mutatione ex parte rerum temporalium se tenente: In qua difficultate, quæ ut constat, non est de solo nomine, aut de modo loquendi (ut quidam existimant) duæ sunt sententiæ extremè oppositæ.

B Prima absolutè negat futura contingentia ab æterno esse Deo physicè & realiter præsentia, ratione suæ æternitatis, sed objectivè tantum, & intentionaliter, ratione divinæ præscientiæ & cognitionis. Ita tenent Durandus, Scorus, Egidius Romanus, & Herveus: quos sequuntur Suarez, Vazquez, Alarcon, & alij Recentiores, paucis exceptis.

210.

C Secunda ex opposito docet quòd licet res omnes creatæ, in tempore, & in propria duratione incipiant existere, ac proinde in illa physicè ab æterno Deo non coexistent; in æternitate tamen illi ab æterno coexistunt physicè, & realiter, & non solum objectivè, & intentionaliter; quatenus æternitas, ratione suæ infinitatis & indivisibilitatis, eas ambit & continet in uno nunc indivisibili, virtualiter correspondente illi differentia temporis, in qua res producuntur & existunt. Ita, præter Thomistas, docent Ricardus in 1. dist. 38. Abulensis in cap. 11. Iosue quæst. 20. & sequentibus; & ex Recentioribus Molina hic disp. 13. Fonseca 6. Metaph. cap. 2. Granada Tract. 4. de Scientia Dei disp. 3. Ruizius disp. 28. sect. 3. & novissimè Claudius Typhanus in lib. de Ordine cap. 19. contra quos acriter stomachatur Alarcon, eò quòd, cum alij Theologi ejusdem Societatis, nihil magis horreant, quàm hanc realem præsentiam rerum in æternitate, hi tamen illam admittant, & in castra veluti transeant aliena.

D Dico igitur: Futura omnia contingentia, esse Deo ab æterno præsentia; non solum objectivè, ratione suæ præscientiæ, sed etiam realiter & physicè, ratione suæ æternitatis. Hæc conclusio, quatuor firmissimis, ac solidissimis nititur fundamentis. Primum sumitur ex autoritate Sanctorum Patrum. Secundum ex testimoniis Sancti Thomæ. Tertium ex excellentia divinæ æternitatis. Quartum ex perfectione divinæ scientiæ, & ex ejus intuitione, ac invariabilitate. Tria prima hic exponemus, quartum constabit ex dicendis articulo sequenti.

211.